

A Pécsi Ítéltábla a dr. Pesthy Gergely ügyvéd által képviselt **felperes neve** (címe) felperesnek - az ifj. Petrik Ferenc ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve** (címe) I.rendű, a Thurénne dr. Eördögh Orsolya jogtanácsos által képviselt **II.rendű alperes neve** (II.rendű alperes címe) II.rendű, a dr. Rácz Edina jogtanácsos által képviselt **III.rendű alperes neve** (címe) III.rendű, a **IV.rendű alperes neve** (IV.rendű alperes címe) IV.rendű, a dr. Holczknecht Zoltán ügyvéd által képviselt **V.rendű alperes neve** (V.rendű alperes címe) V. rendű és az **VI.rendű alperes neve** (VI.rendű alperes címe) VI.rendű, a Magyar Állam által képviselt **X.rendű alperes neve** X.rendű és a **XII. rendű alperes neve** (címe) XII. rendű, a **XI.rendű alperes neve** (címe) XI. rendű, a Jánosi és Társa Ügyvédi Iroda által képviselt **XIII.rendű alperes neve** (címe) XIII. rendű, a dr. Bősz Endréné dr. Wéber Aranka ügyvéd által képviselt **XVI.rendű alperes neve** (címe) XIV. rendű, a **XV.rendű alperes neve** (XV.rendű alperes címe) XV. rendű, a dr. Klamár István jogtanácsos által képviselt **XVI.rendű alperes neve** (címe) XVI. rendű, a dr. Szávy-Kiss Szilvia köztisztviselő által képviselt **XVII.rendű alperes neve** (címe) XVII. rendű, a **XX.rendű alperes neve** (címe) XX. rendű alperesek ellen - tulajdonjog megállapítása, közös tulajdon megszüntetése és közös vagyon megosztása iránt indított perében a Tolna Megyei Bíróság 2011. november hó 18. napján kelt 16.G.40.059/2007/127. számú ítélete ellen az I. rendű alperes részéről 128. szám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta az alábbi

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 napon belül 3.000.000 (hárommillió) forint másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a felperes és I. rendű alperes közös vagyona megosztása körében kötelezte az I. rendű alperest, hogy 90 napon belül fizessen meg a felperesnek 622.808.081 forintot. Megállapította, hogy az É. és V. Kft.-ben meglévő I. rendű alperesi 71.300.000 forint névértékű üzletrészből

2.350.000 forint névértékű üzletrész tulajdonjoga, a T.K.V. és Cs.Kft.-ben meglévő I. rendű alperesi 87.840.000 forint névértékű üzletrészből 6.610.000 forint névértékű üzletrész tulajdonjoga a felperest illeti meg, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy felperes 1984. január hó 1. napjától 2006. szeptember hó 30. napjáig T.-i város része volt, a Köztársasági Elnök 104/2003.(VI.25.) számú határozatával 2006. október hó 1. napjától vált önálló településsé, mely időpontot követően felek a közigazgatási terület megosztása körében és a felperes közigazgatási területén lévő ingatlanok tulajdonjoga tárgyában megállapodást kötöttek, a teljes körű vagyonmegosztás tekintetében azonban megállapodás nem jött létre. Kifejtette, hogy a közös vagyon megosztását a felperes önálló községgé válása időpontjában fennálló vagyoni helyzet alapján a terület, - feladat- és lakosság arányos elv alapján felperes a közös tulajdon megszüntetésére vonatkozó szabályok szerint igényelhetette, figyelemmel a tényleges birtokállapotra. A közös vagyont képező ingatlanok tekintetében megállapította, hogy a területi elv szerinti természetbeni megosztása a felek megállapodása alapján megtörtént, a felperes megszerezte a közigazgatási területéhez tartozó ingatlanok tulajdonjogát, ezért a korábban közös vagyoni ingatlanokra tulajdonjogi igényt nem érvényesíthet, az értékkülönbséget elszámolására tarthat igényt. A közös vagyoni ingóságok vonatkozásában kifejtette, hogy az ingókat az I. rendű alperes tartja birtokban, azok az I. rendű alperesnél amortizálódnak, ezért a felperesre méltánytalan lenne az ingók természetbeni megosztása, a felperest értékegyenlítés illeti meg. Kiemelte, hogy a felek között közös létezésük időszakában létrejött közös vagyon lakosság számaránya alapján figyelembe vett tulajdoni hányadára, illetve annak ellenértékére a felperes igényt tarthat, az I. rendű alperes méltányosságból az értékkiegyenlítés megtérítése alól nem mentesülhet. A fentiekre tekintettel az I. rendű alperes tárgyi eszköz nyilvántartásának 2006. december 30-i állapota, vagyonkataszteri nyilvántartása, és a 2006. szeptember 30-i mérlege alapján megállapította, hogy a felperesnek jutó vagyonrész 867.988.561 forint, melyet csökkent a felperes tulajdonába került ingatlanok értéke, az I. rendű alperes kifizetései, ezért a felperest lakosság számarány alapján 622.808.081 forint illeti meg. A közös vagyon körébe tartozó üzletrészekről a felek egyező nyilatkozata alapján határozott.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, fellebbezésében az ítélet megváltoztatását, a kereset elutasítását, illetve az ítélet hatályon kívül helyezését kérte hivatkozással arra, hogy a felek között -erre vonatkozó jogcím hiányában- a felperes önálló községi alakulásával közös tulajdon nem jött létre, ezért a közös tulajdon megszüntetésének szabályai sem alkalmazhatók. Álláspontja szerint a bíróságnak nincs hatásköre arra, hogy az 1990. évi LXV. törvény (Ötv.) 52. §-ában foglaltakhoz képest más jogi eszközrendszer alkalmazását rendelje el. Hivatkozott arra, hogy a Ptk. 148. § (1) bekezdése alapján a közös tulajdon tárgyait elsősorban természetben kell megosztani, a 148. § (2) bekezdése szerint pedig a megváltáshoz a tulajdonjogot megszerző tulajdonostárs beleegyezése szükséges, ezért a természetbeni megosztás nem mellőzhető, értékkiegyenlítésnek nincs helye. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az I. rendű alperes teljesítőképességét, az elsőfokú bíróság ítélete sérti a területszervezési eljárásról

szóló 1999. évi XLI. törvény (Tsz.) 13. § rendelkezéseit, nem biztosítja a felek érdekeit figyelembevevő, a rövid és hosszú távú működőképességet biztosító méltányos rendezést, az önkormányzat feladat-ellátási képességét veszélyezteti. Utalt arra, hogy az önkormányzati törzsvagyon pénzbeni ellenértéke megfizetésére nem kötelezhető. Álláspontja szerint minderre figyelemmel az ingatlanvagyon területi elv alapján történő természetbeni megosztása mellett értékkiegyenlítésre nem kötelezhető, az ingóságokat a feladat-ellátási elv alapján természetben kell megosztani, pénzbeli kompenzációra kizárólag a vagyonmegosztás időpontjában meglévő szabad - a feladatellátáshoz nem kötődő - pénzkészlet tekintetében van helye, lakosság arányos elv alapján.

A másodfokú eljárás során indítványozta, hogy a másodfokú bíróság a per tárgyalásának felfüggesztése mellett kezdeményezze az Alkotmánybíróságnál a 2011. évi CVI. törvény 25. §-a alapján az Ötv. 52. és 53. §-ai, valamint a Tsz. 13. §-a Alaptörvénnyel ellenességének megállapítását. Álláspontja szerint a hivatkozott rendelkezések nem határozzák meg kellő pontossággal új község alakítása esetén a vagyonmegosztás szabályait, a szabályozás hiánya sérti az Alaptörvény jogállamiságra és a bíróságok feladatkörére vonatkozó szabályait.

A másodfokú bíróság Gf.IV.30.602/2011/8. számú végzésével az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránti kérelmet elutasította.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérte.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a kereset megalapozott elbírálásához szükséges mértékben a tényállást tisztázta, azt helyesen állapította meg, és abból helyes jogkövetkeztetést vont le, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az I. rendű alperes fellebbezésével összefüggésben a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének jogi indokolását az alábbiakkal egészíti ki:

Az I. rendű alperes perbeli védekezésében és fellebbezésében elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a jogvita elbírálása során a Ptk. közös tulajdon megszüntetésére vonatkozó szabályai nem alkalmazhatók, az Ötv-ben. és a Tszt-ben foglalt - a vagyonmegosztásra vonatkozó - jogi szabályozás hiányos, erre tekintettel indítványozta az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését. Az Alkotmánybíróság 1124/E/2004. AB határozatában már vizsgálta, hogy az Ötv. és a Tsz. hatályos jogi szabályozása a terület- és vagyonmegosztás anyagi jogi szabályait rendezi-e, megállapítható-e mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség a szabályozás hiányossága miatt. A határozat indokolásában kifejtette, hogy új község alakítása esetén a községgé nyilvánítás nem önkormányzati döntés tárgya, az új község kiválásáról, a községi jogállás

elismeréséről való döntés a Köztársasági Elnök hatáskörébe tartozik. A helyi népszavazás a községi jogállás elnyerése szempontjából ügydöntő jelentőséggel nem bír. A közigazgatási terület meghatározására és az önkormányzati vagyon megosztására az új község megalakulása után, a képviselő-testület megválasztását követően kerül sor. E kérdésekben való döntés a Tszt. 13. §-a alapján az érintett önkormányzatok megállapodásának tárgya, és amennyiben az érintett önkormányzatok érdekei kölcsönös egyeztetése alapján 6 hónapon belül nem tudnak megállapodásra jutni, az önkormányzatok közötti jogvita eldöntése, a függő jog helyzet megszüntetése a bíróság hatáskörébe tartozik. A községalakítással összefüggő, az önkormányzatok közötti megállapodás tárgyát képező közjogi kérdésben, a közigazgatási terület, a közigazgatási határvonal meghatározására nézve az Ötv. 52. § (4) bekezdése, valamint 53. §-a tartalmaz a döntés során irányadó rendelkezéseket, szabályozza a területmegosztás elveit. A vagyonmegosztás tárgyában a bíróság a községalakítás eredményeként a jogelőd önkormányzat vagyoni helyzetét, a létrejövő új önkormányzatok nagyságát, feladatait, a közszolgáltatások megoldásának lehetőségeit figyelembe véve mérlegelési jogkörében dönt. A bíróságnak ez a mérlegelési jogköre azonban nem korlátlan, a bíróság mérlegelési jogkörét behatárolják az önkormányzatok feladatait meghatározó törvények, vagyonjogi kérdésekben a Polgári Törvénykönyv szabályai is támpontot nyújtanak az önkormányzatok közötti jogvita eldöntéséhez. A polgári perrendtartás rendelkezései biztosítják az érintett önkormányzatok jogainak, jogos érdekeinek érvényesülését a perben. Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az Ötv.-nek és a Tszt.-nek a községalakításra vonatkozó szabályai tekintetében nem állapítható meg olyan szabályozási hiányosság, amely a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapítását indokolná, ezért a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenesség megállapításra irányuló indítványt elutasította. Az Alkotmánybíróság tehát idézett határozatában már döntött a perbeli jogvita alapjául szolgáló jogszabály alperes által sérelmezett rendelkezése alkotmányellenesség kérdésében, ezért a másodfokú bíróságnak az I. rendű alperes által előterjesztett kérelmet kellett elutasítania.

Kiemeli a másodfokú bíróság, hogy az Alkotmánybíróság 15/1998.(V.8.) AB határozatában egy, a községalakítás szabályai alkotmányellenességének vizsgálatára irányuló indítvány elbírálása során hivatalból eljárva vizsgálta azt is, hogy a községalakításra, és a községegyesítés megszüntetésére irányuló eljárásokban biztosítottak-e az önkormányzati alapjogok, illetőleg az önkormányzashoz való jog érvényesülésének eljárási garanciái. E határozatában az Alkotmánybíróság tehát megállapította, hogy a döntés - előkészítés, valamint a döntéshozatali eljárás szabályainak hiánya miatt az Alkotmányban szabályozott jogállamiságból folyó jogbiztonság követelményét, valamint a jogorvoslathoz való jogot sértő alkotmányellenes helyzet keletkezett. Ezért e határozat rendelkező részének 3./ pontjában megállapította a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet, és felhívta az Országgyűlést arra, hogy szabályozási feladatának 1998. december hó 31. napjáig tegyen eleget. Ezt követően fogadta el az Országgyűlés a Tszt.-t, amely átfogóan szabályozza az Ötv.-ben szabályozott

területszervezési eljárások rendjét, 8-13. §-aiban rendezi az új község alakítására, és a községegyesítés megszüntetésére irányuló eljárás rendjét. A Tszt. - hasonlóan a korábbi szabályozáshoz - a vagyoni és közigazgatási terület megosztását, a közigazgatási határvonal meghatározását nem tekinti a községi nyilvánításról szóló döntés tartalmi elemének, hanem az érintett önkormányzatok megállapodására bízta azzal, hogy ha az érintett önkormányzatok nem tudnak megállapodni, bármelyik önkormányzat bírósághoz fordulhat a jogvita eldöntése érdekében (61/2003.(XII.26.) AB határozat).

Az I. rendű alperes fellebbezésében foglaltakra figyelemmel a továbbiakban abban a kérdésben kellett állást foglalni, hogy a felek közötti jogvita elbírálása során a Polgári Törvénykönyv közös tulajdon megszüntetésére vonatkozó szabályai alkalmazhatók-e. A Ptk. 1. § (1) bekezdése értelmében ez a törvény az állampolgárok, valamint az állami, önkormányzati, gazdasági és civilszervezetek, továbbá más személyek vagyoni és egyes személyi viszonyait szabályozza. Az e viszonyokat szabályozó más jogszabályokat - ha eltérően nem rendelkeznek - e törvénnyel összhangban, e törvény rendelkezéseire figyelemmel kell értelmezni. A törvényben megfogalmazott idézett alapelv jelentősége kettős, értelmezési és hízagpótló szerepelt tölt be, e szakasz a törvényi szabályozás tárgyát és az értelmezés fő szabályát fogalmazza meg. A törvény az értelmezés vonatkozásában kettős határt szab, egyrészt rendelkezéseit az 1. § (2) bekezdése szerint Magyarország gazdasági és társadalmi rendjével összhangban kell értelmezni, másrészt a szabályozás tárgyát képező viszonyokat rendező más jogszabályokat a Polgári Törvénykönyv rendelkezéseivel összhangban kell értelmezni.

Az Ötv. és a Tszt. perben alkalmazandó rendelkezései önkormányzatok egymás közötti vagyoni viszonyait szabályozzák, ezért e jogszabályokat a Ptk. 1. § (1) bekezdés 2. mondata alapján a Polgári Törvénykönyvvel összhangban, a Ptk. rendelkezéseire figyelemmel kell értelmezni. Ez nem analógia, hanem a Ptk. alapelve szerinti értelmezés. Ebből következik, hogy a Tszt. 13. §, Ötv. 52. és 53. §-ainak az új község megalakítását követően vagyonmegosztásra vonatkozó rendelkezései csak úgy értelmezhetők, hogy amíg a két önálló jogalanynak a jogszabály alapján közös vagyona van, a közös vagyon megosztásáig ez közös tulajdont jelent, a közös vagyonhoz tartozó vagyontömeg minden egyes vagyontárgya közös tulajdonban van, a vagyonközösség megszüntetése pedig az egyes vagyontárgyakon fennálló közös tulajdon megszüntetése révén valósul meg. Az I. rendű alperes fellebbezésében hivatkozott arra, hogy a tulajdonjogot megszerző tulajdonostárs - jelen esetben az I. rendű alperes - beleegyezése hiányában megváltás útján a közös tulajdon nem szüntethető meg, nem kötelezhető az I. rendű alperes értékkiegyenlítés megfizetésére. A Tszt. 13. § (1) bekezdése értelmében községgé nyilvánítás esetén legkésőbb 6 hónapon belül az érdekelt képviselő-testületek állapodnak meg a vagyon, a közigazgatási terület megosztásában, az új közigazgatási határvonalban. Felek között a közigazgatási terület megosztását, a közigazgatási határvonalat, és az ingatlanok természetbeni megosztását kivéve megállapodás nem jött létre, a közös vagyonhoz tartozó ingóságok az I. rendű alperes birtokában maradtak. A felperes G.40.059/2007/100.

és G.40.059/2007/127. számú előkészítő iratában foglalt - az I. rendű alperes által sem vitatott - tényállítás szerint a felperes a működéshez szükséges eszközökkel a község önállóvá válása időpontjában nem rendelkezett, eredménytelenül hívta fel az I. rendű alperest a működéshez szükséges ingóságok kiadására. Az I. rendű alperes az alapvető eszközök kiadását megtagadta, felperes saját forrásból biztosította működése tárgyi feltételeit. Az I. rendű alperes a per során is elzárkózott a megosztástól, ingóságok felajánlására, átadására nem került sor.

A fenti körülmények között az I. rendű alperes nem hivatkozhat eredménnyel a Ptk. 148. § (2) bekezdésében foglaltakra. A Ptk. 5. § (1) bekezdése szerint a törvény tiltja a joggal való visszaélést, a (2) bekezdés szerint joggal való visszaélésnek minősül a jog gyakorlása, ha az a jog társadalmi rendeltetésével össze nem férő célra irányul, különösen, ha nemzetgazdaság megkárosítására, a személyek zaklatására, jogaik és törvényes érdekeik csorbítására vagy illetéktelen előnyök szerzésére vezetne. Az új község megalakulásától, 2006. október hó 1. napjától az I. rendű alperes a közös vagyonhoz tartozó valamennyi ingóságot birtokolta, használta, az ebből eredő előnyöket élvezte, az ingókról, mint tulajdonos rendelkezett. Az eltelt 6 évben a vagyonmegosztástól, a felperes működéséhez szükséges ingók kiadásától elzárkózott, ezért azon hivatkozása, hogy természetbeni megosztásnak van helye, és a tulajdonjog megszerzéséhez megváltás útján nem járul hozzá, a jelen körülmények között joggal való visszaélésnek minősül, a Ptk. 5. § (1) bekezdése alapján tiltott magatartás, olyan visszaélésszerű joggyakorlás, melyet a bíróság ítéleti döntésével nem támogathat.

Tévesen hivatkozott arra az I. rendű alperes is, hogy a közös vagyon megosztása során a teljesítőképességet a bíróságnak vizsgálnia kellett. Az a bírói gyakorlat, amely a teljesítőképesség vizsgálatának szükségességét kialakította, az ingatlanokra vonatkozó közös tulajdon megszüntetésével kapcsolatos jogviták elbírálása során alakult ki az egyidejű teljesítés kötelezettsége folytán az ingatlan-nyilvántartási állapot rendezhetősége, visszaélésszerű joggyakorlás megakadályozása érdekében. Erre vonatkozó törvényi rendelkezés hiányában azonban a teljesítőképesség nem feltétele a közös vagyon megosztásának, az értékkiegyenlítés fizetési kötelezettségnek. Ellenkező álláspont elfogadása ugyanis arra az eredményre vezetne, hogy bármilyen pénzfizetésre kötelezés iránti kereset előterjesztése során is eredménnyel hivatkozhatna a fél a teljesítőképesség hiányára. Erre nyilvánvalóan nincs lehetőség, az, hogy a marasztalás összege miként hajtható be, a bírósági végrehajtási eljárásra tartozik.

Az I. rendű alperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a felperes másodfokú eljárásban felmerült költségei, a 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3. § (1), (2) és (5) bekezdése alapján megállapított ügyvédi munkadíj megfizetésére.

Pécs, 2012. június 6.

Dr. Kovács Ildikó s.k. a tanács elnöke, Dr. Gyöngyösiné Dr. Antók Éva s.k. előadó
bíró, Dr. Zóka Ferenc s.k. bíró